

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 20 lutego 2025 r.

Pozycja 90

POSTANOWIENIE

z dnia 3 października 2024 r.

Sygn. akt Ts 119/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Michał Warciński,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Parafii Rzymskokatolickiej [...] w T. o zbadanie zgodności:

art. 292 w związku z art. 172 § 1 w związku z art. 285 § 1 i 2 w związku z art. 305⁴ w związku z art. 352 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.) w zakresie, w jakim:

- „umożliwiają nabycie przez zasiedzenie służebności przesyłu w dobrej wierze w przypadku braku decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości [Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64, ze zm.], art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127, ze zm.), art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1990, ze zm.)”;
- „umożliwiają doliczenie posiadania przez przedsiębiorstwa energetyczne wykonywanego przed dniem 3 sierpnia 2008 r., do okresu korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego z trwałego i widocznego urządzenia w sposób odpowiadający służebności przesyłu po dniu 3 sierpnia 2008 r., potrzebnego do nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie”;
- „pomija możliwość przerwania biegu zasiedzenia służebności przesyłu na nieruchomości skarżącego, któremu przywrócono prawo własności nieruchomości w stanie wolnym od obciążeń z tytułu bezprawnego wywłaszczenia z prawa własności w czasie PRL nieruchomości, której zwrot był możliwy dopiero po przemianach ustrojowych Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z ugod[ą] Komisji Majątkowej w Warszawie z 21 kwietnia 1995 r. w stanie wolnym od obciążeń – zgodnie z art. 61 ust. 1 pkt 2) i art. 63 ust. 1 pkt 1) i 3 ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1347 ze zm.)”

z art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 25 ust. 4, art. 31 ust. 2 i 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1-3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 30 maja 2022 r. (data nadania) Parafia Rzymskokatolicka [...] w T. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru, wystąpiła z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Skarżąca jest właścicielem nieruchomości, w skład której wchodzi działka położona w miejscowości H., gmina Z. (księga wieczysta nr [...]).

Skarżąca nabyła działkę na mocy orzeczenia Komisji Majątkowej w Warszawie z 21 kwietnia 1995 r. (nr [...]). Na wskazanej działce znajdują się linie energetyczne należące do Enea Operator Sp. z o.o. z siedzibą w P.

W piśmie z 7 marca 2016 r. skarżąca zwróciła się do przedsiębiorstwa energetycznego o zawarcie umowy o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem i o wypłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Uzyskała jednak odpowiedź odmowną.

W związku z tym skarżąca wystąpiła do Sądu Rejonowego w P. IX Wydział Cywilny z pozwem o zasądzenie na jej rzecz wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z wyżej wymienionej nieruchomości. Wyrokiem z 18 listopada 2020 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy oddalił przedmiotowe powództwo. Od powyższego rozstrzygnięcia skarżąca wniosła apelację, którą Sąd Okręgowy w P. II Wydział Cywilny Odwoławczy oddalił wyrokiem z 12 stycznia 2022 r. (sygn. akt [...]). Orzeczenie to, doręczone pełnomocnikowi skarżącej 28 lutego 2022 r., wskazane zostało jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego, zarządzeniem z 30 stycznia 2024 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 9 lutego 2024 r.), wezwał skarżącą do sprecyzowania przedmiotu zaskarżenia przez wyjaśnienie, czy jest nim wskazany na stronie 1 skargi (po słowach: „wnoszę o: 1. stwierdzenie niegodności”): „art. 292 w zw. z art. 172 § 1 w zw. z art. 285 § 1 i 2 w zw. z art. 305⁴ w zw. z art. 352 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.)”, czy wskazany na stronie 2 skargi (po słowach: Określam przedmiot skargi konstytucyjnej wskazując na naruszenie przepisów:): „– art. 123 § 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c. w zw. z art. 292 k.c. w zw. z art. 172 § 1 k.c. w zw. z art. 285 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c. w zw. z art. 352 § 1 k.c. w zw. z art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości [Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64, ze zm.] w związku z art. 61 i 63 ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego, – art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127, ze zm.), – art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021 r. poz. 1899, ze zm.) w związku z art. 61 i 63 ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego”.

W piśmie procesowym z 16 lutego 2024 r. (data nadania) skarżąca poinformowała, że na stronie 1 skargi przedstawiła przepisy Kodeksu cywilnego „regulujące zasiedzenie nieruchomości i jej odpowiednie zastosowanie do ograniczonego prawa rzeczowego unormowanego w Kodeksie Cywilnym w 2008 r., których niezgodność z przepisami Konstytucji w sposób ogólny (...) [opisała] na stronie 1 skargi”. Na stronie 2 skargi został natomiast rozwinięty „opis przedmiotu skargi [konstytucyjnej, w piśmie – kasacyjnej] o przepisy szczegółowo normujące kwestie gospodarowania nieruchomościami i wywłaszczania nieruchomości oraz w odniesieniu do przepisów ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego normujące kwestie wywłaszczania kościelnych podmiotów w latach 50 tych i ich rewindykacji poczynawszy od 1 stycznia 1990 roku w wyniku zmian ustrojowych Rzeczypospolitej Polskiej. Przepisy te szczegółowo zostały opisane w skardze konstytucyjnej”.

Skarżąca wnosi o zbadanie zgodności z Konstytucją regulacji dotyczących służebności przesyłu i możliwości jej zasiedzenia, w szczególności możliwości doliczenia do okresu zasiedzenia w dobrej wierze okresu korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego z nieruchomości skarżącej z pominięciem zawieszenia biegu terminu zasiedzenia służebności przesyłu, w czasie gdy właściciel pozbawiony był możliwości dochodzenia zwrotu nieruchomości ze względu na obowiązujące przepisy.

Zdaniem skarżącej „niewłaściwe i dowolne zastosowanie w/w przepisów, przyjęte przez Sąd Okręgowy w P. w zaskarżonym orzeczeniu, zgodnie z którym możliwe jest zasiedzenie przez przedsiębiorstwo energetyczne służebności przesyłu w dobrej wierze z doliczeniem okresu posiadania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu do okresu posiadania służebności przesyłu oraz pominięcie przerwania biegu zasiedzenia służebności gruntowej doliczanej do okresu służebności przesyłu poprzez prowadzone postępowanie regulacyjne zgodnie z przepisami ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego narusza: a) konstytucyjne prawo własności skarżącego (...); b) zasad[ę] proporcjonalności (...); c) [zasadę] równości (...); d) poszanowani[e] zasad demokratycznego państwa prawnego i przepisów określających zasady zwrotu nieruchomości kościelnych bezprawnie wywłaszczonych w PRL oraz korzystanie z praw i wolności konstytucyjnych” (s. 3-4 skargi).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna lub gdy braki formalne nie zostały usunięte w ustawowym terminie.

2. W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej może być ustawa lub inny akt normatywny, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach skarżącego albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. W związku z tym art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK zobowiązuje skarżącego do określenia przedmiotu skargi, tj. do wskazania przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego wydano w jego sprawie orzeczenie, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji i w stosunku do którego domaga się stwierdzenia niezgodności z ustawą zasadniczą.

3. Jako że skarżąca nie określiła jednoznacznie tak rozumianego przedmiotu skargi, Trybunał wezwał do jego doprecyzowania. Zarządzeniem z 30 stycznia 2024 r. zobowiązał skarżącą do wyjaśnienia, czy kwestionuje zgodność z Konstytucją wskazanych na stronie pierwszej skargi przepisów Kodeksu cywilnego, czy przywołanych na stronie drugiej, określonych jako jej przedmiot, przepisów innych aktów normatywnych.

3.1. W piśmie procesowym z 16 lutego 2024 r. skarżąca nie wyjaśniła tej kwestii. W lakonicznym uzasadnieniu poinformowała jedynie, że przywołane przepisy dotyczą odpowiednio zasiedzenia nieruchomości oraz gospodarowania nieruchomościami i ich wywłaszczania, wywłaszczania w latach pięćdziesiątych podmiotów kościelnych i ich rewindykacji od 1 stycznia 1990 r. Wszystkie regulacje zostały, jak twierdzi skarżąca, szczegółowo opisane w skardze.

3.2. Mając powyższe na względzie, Trybunał stwierdził, że skoro w piśmie procesowym z 16 lutego 2024 r. skarżąca nie określiła przedmiotu zaskarżenia (nie wskazała, stosownie do art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, przepisu ustawy, na podstawie którego Sąd Okręgowy w P. II Wydział Cywilny Odwoławczy wyrokiem z 12 stycznia 2022 r., sygn. akt [...], orzekł ostatecznie o jej prawach), to nie usunęła braku formalnego skargi konstytucyjnej.

Wskazana okoliczność jest, zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK, podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.